

Cimleve

JÓGYERMEKÉK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: **BENEDEK ELEK**

TARTALOMJEGYZÉK:

Nagypapa és nagymama. Verselte: Benedek E.	145
A gyermek. Vers. Irta: Rácz Imre	146
A kereskedés titka. Arab legenda	146
Tökmag király bemutatkozása	147
Tamás érdeklődik. Csevegés	149
Az ivlámpa. Vers. Irta: Radó Antal	150
Etéd, Szolokma, Atyha. Székely monda	151
Öcsike, mint futurista festő. Gyermekcsintalanság	151
A gazdag ember álma. Mese. Irta: Kertész M.	153
Tréfás párbeszéd	156
Rabmadárka kesergője. Vers. Irta: Balogné Molnár Mária	157
Tóni. Gyermekkori emlék. Irta: Megtért	157
Mesefolyam. Irta: Balázs Ferenc	159
A hatalom eredete. Legenda	160

A

gyermekek legkedveltebb lapja, a

Cimbora

eddig az első betűtől az utolsóig olvasnivalót adott a gyermekeknek, mert a lapnak nem volt

hirdetése

A lap elterjedtségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy minden eltelt

hét

az olvasók táborának hatalmas növekedését jelenti. A lap kiadóhivatala most elhatározta, hogy a mai

napig

fennállott rendszert megváltoztatja és az Erdély-szerte elterjedt gyermeklapba, amelyet ma már minden gyermek a kezében

tart

hirdetéseket is vesz fel.

A Cimbora

tartalma ezzel nem fog kisebbedni, mert amilyen mértékben nő a lap

hirdetése

olyan mértékben nő annak terjedelme is.

A kereskedőknek

megfizethetetlen

értékű a Cimbora hirdetése, mert az egész Erdély, sőt a külföld lakossága is olvassa.

RENNER TESTVÉREK ÉS TSAI BÖRGYÁR r.-t. CLUJ (KOLOZSVÁR)



GYÁRT ELSŐRENDŰ

GÉPSZIJAKAT

**Gödörccserzés! Gyors leszállítás!
Garanciát vállalunk!**

 **Tartós és izléses cipők** 

a Halász Mór r.-t.-nál kaphatók Szatmáron!

TASNÁDY GYÖRGY

díszműlakatos

Careii-Mari (Nagykároly) Str. Vas.

Lucaciu (Majthényi-u.) 14. szám.



Készít mindennemű iparművészeti és díszmű tárgyakat, karos- és asztali lámpákat, villanycsillárokat, virág- és szalonszalkákat, írőkészleteket, hamutartókat, művészi kivitelű bútort- és épületvasalásokat stb.



Elvállal bármiféle lakatosmunkát, autogénhegesztést, gépek, csillárok, mindenféle fémtárgyak javítását, tisztítását és ujrászinezését.

Rókát

és más szörmét

felelősség mellett

fest az

UNIO

Kolozsváron.



**Szűcsöknek
árkedvezmény!**

Valódi békeminőségű aszbeszt fedő

PALA

kapható igen jutányosan SCHWARTZ TESTVÉREKNEK, Strada Decebal (Kölcsey-u.) 37. szám. Kész fedéseket helyben és vidéken vállalunk!!

Gyapju-, selyem-, pamutkelmét, fonalat, szőrmét fest és tisztít a

„Kristály“

gőzmosó és kelmefestőgyár CLUJ. Telefon 500.

Póstacsomagok pontosan szállítanak! — Kereskedőknek tömegárúknál árkedvezmény! — Képviseltek vidéki városba kerestetnek!



ZEA első román

E krétagyár Cluj.

A Papir- és fűszerkereskedők figyelmét felhívja az iskolai saisonra.

A
Cimborára

előfizetéseket
felvesz Erdély
minden könyv-
kereskedője!



Az összes iskolákban használt tankönyvek, füzetek, rajztömbök, papir, író- és rajzszerek legolcsóbban HUSZÁR könyvkereskedésében szerezhetők be!

BÉKEBELI MINŐSÉGŰ ÚJ!

Gabonás-, lisztes-, gyapju- és szalmazsák.

Vizhatlan ponyva, napellenző, roletta- és madrac-vászon.

Afrik, seegrasz, bútorrugó, önműködő rolettarudak. — Zsineg- és jutaheveder

minden méretben és mindennemű kárpitos kellékek. Befőttkötöző és minden másnemű zsinegek 2/0 T—2/32 L-ig minden számban.

Zsákvarró kendercérna és cipészfonal, továbbá többféle minőségű használt zsákok nagy választékban a legolcsóbb árban kaphatók

Glücklich Bernát és Fia cégnél Piața Victorie (Deák-tér) 27. sz. Plébánia-épület. — Telefon 521.

A Cimbora azt üzeni:



**Ha finom
cukorkát
akartok:**



kérjete Melissát

Eredeti Wolfner

gépszijak

minden méretben

kaphatók

**BRAUN és LÁSZLÓ vaskereskedésében,
Szatmár, Piata Victoriei (volt Deák-tér) 9.**

A Szatmári Leszámitoló- és Kereskedelmi Bank r.-t.

Alaptőke 10 millió leu. — Tartaléktőke 1 millió leu. — Takaréketét állomány 45 millió leu.

Bármely összeg erejéig fizetéseket vállal:

Bukarestben és bárhová LEUBAN, Bécsen keresztül bárhová OSZTRÁK
KORONÁBN, Prágán keresztül bárhová CSEH KORONÁBAN, Berlinen
keresztül bárhová MÁRKÁBAN, Fiumén keresztül bárhová LIRÁBAN,
— Budapestén keresztül bárhová MAGYAR KORONÁBAN. —

Vesz és elad mindennemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált.

BCU Kölesönöket legelőnyösebben folyósít. Cluj

A Generala bukaresti biztosító társaság, valamint az Assicurazioni Generali triesti biztosító társaság főügynöksége.

Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyümölcsöztetésre elfogad
és azokat kívánatra azonnal bármikor visszaad.

Fiuk!

Lányok!

A Cimborát

olvassátok,

szeressétek,

terjesszétek!



Aki elő akar fizetni a Cimborára, az írjon egy levelező-lapot Szatmárra, a
Cimbora kiadóhivatalának címezve és a következő vasárnap már kezében a lap.

A lap egy negyedévre negyven leuért jár.

Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.

**Kiadó a Szabadsajtó Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t.
A szerkesztőbácsi postája Satu-Mare (Szatmár) Eötvös-u.
4. sz. alá címezendő. — A közlésre szánt kéziratok Benedek
Elek címére, Kisbaczon, u. p. Nagybaczon, Háromszék-m. küldendők**

Cimbora

JÓ GYERMEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: Benedek Elek

Nagypapa és nagymama.



*Kis butikók mit gondolának?
Nagypapának és nagymamának
Felöltözének.*

*Tán még azon is versenyeznek,
Megeshetik, össze is vesznek:
Melyik a vénebb?*

*Gyors szárnyalással szállnak az évek,
S az elröpült év sose tér meg,
Bárhogy szeretnék.*

*Szomoruan fejet lehajtnak,
Ha még egyszer — fel-felsőhajtnak —
Gyermekek lehetnék!*

A gyermek.

Gyermek arcot mikor nézek
Szent, nagy boldogságot érzek:
Nem is látok arcán földit,
Szeméből szeretet ömlik.

Két drága szem: kristály-ablak,
Milyet csak csuda mutathat.
Csupa öröm-rózsás arca,
Nincs rajta az élet harca.

Gyügyög hangja a fülembe,
Lágyan zengő hurt megütve.
Ó drága, jó, igaz szavak,
Ilyet csak tiszta szív adhat.

Jaj! ha gyermek lennék újra,
Nem nevelném szívem búra,
Víg lennék, mint csöpp kis angyal,
S derüs, mint mosolygó hajnal. —

Rácz Imre.

A kereskedés titka.

(Arab legenda.)

Hasszán datolyát árult Damaszcus utcáin. De olyan aprók voltak a datolyái, hogy senki sem akart venni tőle.

Féltékeny irigységgel és bosszúsággal kellett szemlélnie, hogy az egész világ versenytársához, a dúsgazdag Oledhez megy vásárolni, aki ott árult mellette egy rengeteg szalmazsákon. Mert Damaszcusban elég volt egy szalmazsák is ahhoz, hogy valaki nagykereskedő legyen.

Olednek azonban nemcsak ez az ingó jószág volt a vagyona, hanem volt még neki egy kertje is, ahol a nap oly termékenyítő erővel sütött, hogy a datolyák háromszor akkorára nőttek, mint máshol egyebütt.

Jött végre Damaszcusba egy dervis, akinek sok volt a bölcsesége, de kevés az ennivalója.

— Adj enni valamit, — így szólt Hasszánhoz, — s olyan dolgot adok érte, amit még a leghatalmasabb kalifa sem tudna adni. Idescsődítem az egész világot s tőled veszik a datolyát, mert háromszor nagyobbak lesznek, mint Oledé. Oh, ha tudnád, hogy mekkorák lesznek!?

— Allah hozott, szent ember! Csókolom a lábaidat. De te aligha tudod azt, hogy Oled datolyái háromszor akkorák, mint a közönséges datolyák. Gyere, ülj mellém a szalmazsákra s légy örökre áldott,

ha úgy megtudod hízlalni datolyáimat, hogy az egész világ tőlem vásárol.

Hasszán bizony azt is kérdezhetette volna a dervistől, hogy ha olyan nagyon böcs és okos, miért kell másoktól koldulnia? De sokkal jobb szíve volt, hogysen valakit bosszantson. Adott neki egy darab főtt bürkét. Ez volt az egész, ami megmaradt a multkori lopott kecskéből.

A dervis evett, jóllakott és így szólt:

— Mekkora legyenek a datolyáid, Hasszán, fia annak, akinek a nevét bizony nem tudom?!

— Allah adjon neked annyi barmot, amennyit kívánsz! — kiáltott fel Hasszán.

— Azt szeretném, ha datolyáim háromszor akkorák lennének, mint a mekkorák.

— Helyesen van, — felelt a dervis.

— Nézd ezt a madarat, amelyet a távol keletről hoztam neked. Mondd neki, hogy a te datolyáid háromszor akkorák, mint másé.

— Tevékkel légy áldott, oh, dervis, aki illatosabb vagy az olajfa virágánál! De mit használ az nekem, ha olyat mondok ennek a madárnak, ami nem igaz?

— Tedd, amit mondtam, — válaszolt a bölcs ember. — Én dervis vagyok, azért nem érthetsz meg engem.

Hasszán megsimogatta a madár cifra tollait, s elnevezte griff-madárnak. Pedig

dehogy volt griff. Olyan formája volt, mint a hollónak, csakhogy sokkal cifrább. Szumatra szigetéről hozta magával a dervis, ahova egykor európai kereskedők szállították.

Igen hizeleggetett a madárnak, hogy Hasszán griffnek tartotta.

— Rabszolgád vagyok, — kiáltott fel Hasszán, — de a datolyáim háromszor akkorák, mint másé.

— Nagyon jól van, — válaszolt a dervis. — Csak így folytasd tovább és tiszteld Alláht.

Hasszán így cselékedett. Tisztelte Alláht, s folyton azt mondogatta a madárnak, hogy datolyái háromszor akkorák, mint másé.

Hitének és buzgóságának jutalmát el is érte nemsokára.

A madár csakhamar megszólalt:

— Tiszteljük Alláht! Hasszán datolyái háromszor akkorák, mint másé!

A madár rikogatása beharsogta az utcákat, s abban az éles hangban volt valami csodálatos, mert a járókelők szemében mindig nagyobbakká lettek a datolyák.

A madár szüntelenül visitott, s az emberek úgy megkivánták a datolyát, hogy csak úgy folyt utána a nyáluk.

Oled lassanként elszegényedett, Hasszán pedig kezdte összevásárolni a kecskéket és juhokat. Még tetőt is emelt a szalmazsák fölé. Igen becsületes lett, s idővel igen megneheztelt azokra, akik egy-egy juhocskáját ellopták

Allah tiszteletében őszült meg.

Az egész világ háromszor akkorának találta datolyáit, mint másét, s csak tőle vásároltak egyedül. Az övét fogyasztották . . . kivéve Hasszánt magát, aki titokban Oledhez osont, valahányszor jó datolyát akart enni.

(Egy ismeretlen szerző kézírata után.)

H. J.

Tökmag király bemutatkozása.

Ennekelötte öt esztendővel hófehér szakállu, törpe emberke kopogtatott be a budapesti szállásomra. Rongyos volt a ruhája s összes vagyona egy harmónika volt. Házról-házra járó koldusnak néztem. Már nyultam is a tárcám után, de a szelid tekintetű öreg emberke kiegyenesedett s királyokra emlékeztető fenségességgel mondta: — Uram, nem alamizsnáért jöttem.

Helyet mutattam neki, s kértem, mondja el, mi jóban jár nálam. És ő mondá, amint következik:

— Uram, ön nem fogja elhinni, amit röviden elmondok, de akár hiszi, akár nem, én király voltam valaha, Bergengócia királya. Nem tagadom: zsarnok király voltam, de meg is kaptam a jutalmát: alattvalóim egy szép napon (nekik szép volt!) leütötték fejemről a koronát s az országból kikergettek. Egy szál ruhában s ezzel a harmónikával vándoroltam országról-országra. Ezt a harmónikát még a kis Jézuska hozta volt nekem, s összes játékaim közt ez volt a legkedvesebb. Semmit sem hoztam el magammal, csupán ezt a har-

monikát. Isten tudja, hány országot harmonikáztam végig, de sehol sem volt kedvem megtelepedni — így jutottam az önök vendégszeretetéről híres országába. Most pedig foglalkozást keresek. Hallottam, hogy ön gyermekujtságot csinál. Kérem, fogadjon be munkatársnak. Nem fogja megbánni. Időnként elharmonikázok egy-egy nótát a gyermekeknek, hol vigat, hol szomorut. Ha megtetszenek a nótáim, nem kérek egyebet öntől — szállást, tisztességes ellátást. Puha ágy, meleg étel, jó szó: semmi más.

— Felsőg, mondtam meghatottan, Istené a szállás. Maradjon itt.

Csak kétszer-háromszor harmónikázott Tökmag király őfelsége a *Jó Pajtás* gyermekeinek, s a milyen népszerűtlen volt Bergengóciában, oly népszerű lett a gyermekvilágban. Nótáit, melyeket — ő tudja, miért — „Londonban, hej, van számos utca“ dallamára harmónikázta, ország-szerte énekelték a gyermekek, s ez nem elég: úgy lelkükre vették őfelsége sorsát, hogy szüntelen irták a levelet nekem;

Kedves, drága Elek nagyapó, kérje meg nagyanyókat, hogy jól táplálja őfelségét, sőt akadtak gyermekek, persze, falusiak, akik télben kolbászt s hurkát küldtek őfelségének.

Hiszen nem is lehetett panasza őfelségének sem rám, sem nagyanyókára. Valósággal kényeztettük, becéztük, s kényeztetjük, becézzük ma is. Mondanom se kell, hogy Tökmag király őfelsége nem maradt el tőlünk, amikor hazajöttünk az édes anyaföldre, s nem hagyott békét Elek nagyapónak, amíg a *Cimbora* szerkesztését el nem vállalta. Dalos madár természetű őfelsége, az meg emberi természet benne: szereti, hogy hallgassák az ő nótáit. Hát most dalolhat őfelsége, ismét van, akiknek daloljon. Én meg szeretem hinni, hogy az erdélyi gyermekek is úgy megszeretik őfelségét, mint ahogy megszerették a magyarországiak.

— No, felség, itt a jó alkalom, daloljon, harmónikázzon! Dalolja, harmónikázza ki a gyermekeknek, ami öröm, ami bánat összegyűlt öreg szívében!

ELEK NAGYAPÓ.



Tökmag király harmónikázik

— a falusi élet szépségeiről. —

(„Londonban, hej, van számos ucca“ dallamára.)

A nagy világot végig jártam
S Erdélynél szebbre nem lelék;
Sőt a legszebbnek őt találtam,
Lelkem szépséggel megtelék.
Jobb itt lenni harmónikásnak,
Mint volt hazámban koronásnak:
Nem fáj érette a szívem,
Testem, lelkem itt megpihen.

Járok-kelek nagyapókával
Kertjének gyepes utjain,
S játszodván a tiz unokával,
Csakúgy repülnek napjaim.

Közöttük újra gyermek lettem,
S bár hetven év van már megettem,
Szaladok árkon-bokron át,
Nem siratom a koronát.

Oh, milyen szép nagyapó kertje,
Sokkal szebb, mint volt az enyém.
Fáját, bokrát mind ő nevelte,
Mindenik egy szép költemény.
Naponként mindet sorba járja,
Vele tart mindig öreg párja,
Ott vagyok én is rendesen,
Nótázgatok szép csendesen.

Ki-kimegyünk a hegytetőre:
A táj mi szép, mi gyönyörű!
A nyájas völgy hűséges öre:
Erdős hegyes köröskörül.
Túl a hegyeken mi történik,
Nem sejtem s nem is kérdem én itt,
Ájtatos csend fent és alatt,
Itt az ölyv is szelid galamb.

Esső ha hull, ir nagyapóka,
Mesét ir nektek, gyermekek.
Ha kisüt a nap, megy szántóba,
Mendegél az eke megett.
S ha megy a jószág immel-ámmal,
Megbízatom az ostorkámmal,
Hol én, hol meg az Öcsike,
S kiáltjuk: Csá meg hó Ide!

Igy élünk itt mi Kisbaczonban,
Jöjjön ide, ki nem hiszi.
E házba ki belép, itthon van,
Tudom, rossz hírét nem viszi.
Irogatás-nótázgatással,
Telik időnk nótázgatással,
S bár sok munka, kevés haszon,
A fő, hogy szép vagy, Kisbaczon!



A galamb.

Szép madár a galamb,
Magát mosogatja,
Csőrével tollait
Fel-felborzogatja.
Kis kertekben, ligetekben
Együtt repdesnek,
Tubi, tubi, tubicácskám,
Jaj de szeretlek!

(Népdal.)

Tamás érdeklődik.

(Az őserdőről.)

Tamás: Annyi szép képet láttam már az őserdőről. Ugy szeretnék egyszer a forró vidéken őserdőben sétálgatni.

Apa: Az igazi őserdőben egyáltalán nem lehet sétálni, fiam. Te úgy képzeled, hogy ott óriási fák árnyékában sétálgathatsz, vagy üldögélhetsz. Pedig az őserdőben nemcsak fák vannak. Nincs ott egy tenyérnyi szabad terület. A fák alatt sűrű bokrok állanak, a bokrok tövében magas fű nő. Ha át is tudnál ezeken gázolni, más akadály állana előtted. A száz és ezer méterre futó kúszó növények egyik fát a másikhoz kötik, a bokrokat összeszövik. A járás itt teljesen lehetetlen.

Tamás: Az őserdőben egyáltalán nincsenek utak?

Apa: Itt-ott lehet utakat látni. Az utak a folyó partjáról vezetnek az erdő mélyébe. Rendesen elefántcsorda törte ez utakat. Az elől jövő hatalmas elefánt át-gázol a bokrokon, szétapossa a füvet, vastak cserjéket tör ki és csak a nagyobbacska fák miatt tesz kerülőt. Utána egyenként jönnek társai; a letiport növényeket belegázolják a földbe, a vastagabb galyakat oldalt nyomják, az ehető részeket lelegelik és készen az ösvény az őserdőben. Ha jön az est, az őserdő vadjai ezen az uton járnak a folyóra inni; a folyóban tanyázó viziló ezen az uton jár fel legelni. Jobbra és balra kitérés nincs. Az erdő két oldalt falként áll s ezen a falon még a leghajlékonyabb testű vadaknak is alig lehet áthatolni. A bokrok sűrűségén kívül a tövisek ezrei fogadják azt az állatot, mely a kitaposott utról le akar térni.

Tamás: Itt esténként találkozni kell a vadállatoknak.

Apa: Bizony itt véres csaták folynak le. A szomszágát meggy oltani az apróbb vad és áldozatul esik a nagyobbaknak. A ragadozóknak könnyű a zsákmányolás. Egy-egy kanyarodónál, vagy az ut végén meghúzódnak, rácsapnak a kiszemelt áldozatra. Ilyen helyeken húzódnak meg a macskafélék. Ilyen helyeken vár zsákmányára az oroszlán.

Tamás: A képeken sokat gyönyörködtem az őserdő pompájában, de a valóságban igen veszélyes lehet ott a járás-kelés.

Apa: Az őserdő talaját mindenütt tüskés, tövises, fulánkös növények borítják, szinte lehetetlen közöttük a járás. A ruhát letépi az emberről, szurnak, csipnek, szakítanak. Mintha ezek a növények a betolakodó embert vissza akarnák űzni. Mégis csodálatosan szép a valóságban is az őserdő. A fák lombzatát szinte meg sem lehet egymástól különböztetni. Az egymás felé nyuló galyak összevegyülnek, az egyes fakoronák nem különböztethetők meg, a zöld szín számtalan változata látszik; azt sem tudja az ember, hogy a fa igazi koronájának melyik a színe, annyira belenőttek a szomszédifák, vagy annyira befutották a futó növények indái és körül-vették levelei. A kúszó növényeknek elejét és végét nem lehet megtalálni, néhol a földön futnak, majd két fa között valóságos függő hidat alkotnak a levegőben, végre a fa tetején tűnnek fel s aztán ismét a mélybe sietnek. Leveleik, virágaik összekeverednek a fák leveleivel és virágaival.

Tamás: Melyek a legmagasabb fák az őserdőben?

Apa: Minden világrész őserdeiben más-más fák uralkodnak. Az afrikai erdőben a fák királya a majomkenyérfa. Valóban toronymagasságra nő s tövise is van olyan vastag, mint egy torony. Ha az esős évszak kezdetén kinyílnak fehér virágai, az egész azt a hatást teszi, mintha egy óriási rózsafa állna előttünk. A kenyérfán kívül az óriás pálmák az őserdő diszei. Sok olyan növény van ott, amely ismerős előtted. Csak-hogy nálunk mint virágok és bokrocskák élnek cserepekben és melegházakban. Ott fölismeri őket az európai, mint hatalmas fákat.

Tamás: Ha olyan sűrű az őserdő, kevés állat lakhatik benne, hiszen a növények minden helyet benőnek.

Apa: Ha egy kicsit gondolkoztál volna, nem mondtál volna ilyesmit. A talaj csak-

ugyan be van nőve, de a levegő szabad. A madarak végtelen tömege röpköd az ágak között, tarkábbnál-tarkább tollazatuk ragyog a betévedő napfényben. A fák ágain majmok ugrándoznak. A folyók partján, az emelkedésekben szintén nagyon sok madár fészkel. Vannak az őserdőnek kövesebb területei is, ahol nem oly sűrű a növényzet. Aztán az erdő nagy vadjai – például az elefant – átgázol a bokrokon, széttépi a futó növények indáit, a legnagyobb sűrűségben is utat tör magának. A hajlékony testű ragadozók megtalálják a réseket, bujkálnak az ember számára járhatatlan sűrűségeken keresztül. Annyi a ragadozó az őserdőben, hogy bizony nehéz dolguk van az anyáknak, alig tudják felnevelni tőlük a fiatalokat. Amit a gyöngébb állatok nem bírnak erővel, azt pótolják ésszel. Csodálatos dolgokat tapasztal az ember, ha megfigyeli az állatok életét. Különösen a madarak fészkelése érdekes. Van olyan madárpár, amely úgy védekezik a tojásrabló állatok ellen, hogy a tojót szinte befalazza. Az odu száját a tojó belülről, a him kívülről szűkíti, egészen addig, míg a nyíláson csak a nőstény csőré fér ki. A him hordja a tojónak az ennivalót, mert a tojó egyáltalán nem jöhet ki. Sőt a fiókákat is a him élelmezi. Csak akkor tágitják ki az elzárt nyílást, amikor a jól meghizott fiatalok kirepülhetnek a fészekből. A szegény apa már ekkor igen sovány, mert alig ért rá, hogy néhány falatot magának is szerezzen.

Van olyan madár is, mely valóságos házat épít galyakból és sárral megtapasztja. Ha megvizsgálja az ember, három szobát talál benne. A legbelsőben van a tojó; a középsőbe a him hordja felesége számára az ennivalót, a külsőben tanyázik az apa, hogy védelmezhesse bent levő családját.

Tamás: Az őserdőben nagy viharok vannak. Nem sodorják le a viharok a fészkeket a bennük levő madarakkal együtt?

Apa: Bizony ott irtózatot viharok vannak, de a fészkek a nagy viharoknak is ellenállnak. A madarak megelőzik a veszedelmet. Van például olyan fecske-féle madár, mely a nagy levelek tövébe rakja piciny fészket. Az ember azt hinné, hogy a szélben ide-oda lengő levél tövében ki-

sodródik a fészkek, vagy kiesnek a gyöngétojások. Ki is esnének, ha a madáranya a tojásokat nyálával oda nem ragasztotta volna. Ha a tojásból a fiókák kikelnek, az anya gondosan odaragasztja őket is. Hiába rázza a szél a fát, hiába hajlítja meg a vihar, a fészkekhez ragasztott fiókák biztonságban ülnek a levél tövében.

Tamás: Szoktak az őserdőben vadászni?

Apa: A vadászat az őserdőben igen nehéz. Nemcsak azért nehéz, mert az erdő sűrűsége akadályozza a vadak üldözését, hanem azért is, mert az állatok igen éberek. Az állatoknak kitűnő szaglásuk, látásuk és hallásuk van, gyorsak, ügyesek s ravaszok, színük hasonló a környezet színéhez. Mire a vadász meglátta őket, már el is tűntek. Egyes állatok különösen éberek és figyelmeztetik társaikat a közeledő veszedelemre. Ilyen az egyiptomi lile. Ez a kíváncsi és nyugtalan madár hangosan figyelmezteti az erdő állatait, ha veszedelmet érez. A régiiek sokszor látták krokodilusokkal együtt, ezért az a monda volt róla, hogy a krokodilussal jó barátságban él. Pedig csak a krokodilus zsákmányából veszi el a maga részét. Rendkívül fürge és vakmerő. A sütkérező krokodilusra nyugodtan rászáll, belekap még a szájába is, hogy egy-egy falatot elcsipjen veszedelmes társa zsákmányából. A krokodilus nem bántja, mert rajta is segít, testéről leszedi a belecsimpaszkodó élősdii állatokat, különösen a piócákat.

Az őserdőben élő ragadozókról majd más alkalommal beszélgetek veled.

Az ívlámpa.

— Irtó: RADÓ ANTAL. —

Hatalmas, új ívlámpa volt a kertbe,
Csodás, szokatlan fényt árasztva szerte.

Legott meglátja egy apró bogár
És zúgva körülötte szálldogál.

„Hah, zümmögi, te rongy, mihaszna lámpa,
Hogy mersz ily fényt lóvelni éjszakamba?”

Hagyján a mécs-, a gyertya-ragyogás,
Ílegjárja a petróleum, a gáz,

De ilyen nagy láng itten meg nem állhat:
Utánam! rontsunk rá, nemes bogárhad!”

És rá rohan, betörve a fejt —
S az ég tovább és rá se hederit.

Etéd, Szolokma, Atyha.

(Székely monda.)

Volt egyszer egy székely ember s annak három fia. Mindahárom legénysorban volt már s meg akartak házasodni. Mondja nekik az apjuk:

– Hát, jertek ki, fiaim, a határba, hadd osszam el köztetek a földeket.

Kimentek a határba, ott az apa egy nagy darab földet kimért s mondta a legidősebbik fiának:

– Ez a hely a tiéd!

A fiu azután falut épített ide s ennek a falunak *Etéd* lett a neve.

Tovább mentek, mendegéltek s az apa a középső fiunak is kimért egy nagy darab föl-

det, éppen akkorát, mint a legidősebbiknek. De a mérés után azt mondta:

– Erről még szólok ma.

A középső fiu is falut épített arra a helyre. Ennek a falunak *Szolokma* lett a neve.

Ám a mialatt az apa a középső fiunak méregette a földet, a harmadik fiu nem győzte várni, míg a sor rákerül s ingerülten mondta:

– Adj hát nekem is, apám!

Az apa kimérte a harmadik helyet is s a harmadik fiu is falut épített ide.

Ennek a falunak *Atyha* lett a neve.

Öcsike, mint futuristafestő.

Öcsi meg Andris egy idő óta olyan szorgalmasan festegetnek, hogy a nagyszüleik, nagybátyjaik, nagynénjeik s egyéb bácsik-nénik alig győzik már a feltményeiket megvásárolni. Mert hát komoly művész mindakettő; dehogya is adná ingyen a képeit!

– Drága a festék, – szokta mondogatni Andris – két koronán alul nem adhatok egy színes képet.



Mióta megtudták valamiképen, hogy a padláson, sok egyéb ócska holmi között, ott van az apuskájuk diákkori festőállványa (mert az apuskájuk is azt hitte valamikor, hogy festő lesz belőle) – azóta nem volt nyugta senkinek a háznál, míg le nem hozatták a festőállványt. Akkor aztán felváltva álldogált az állvány előtt a két művész. Annyi képet festettek, hogy a

szüleikhez nem is igen mert már senki látogatóba jönni. Egész vagyonát otthagyhatta volna képekért.

Egyszer, hogy-hogy nem, mégis csak elvetődött Öcsikékhez Álmos bácsi, a híres festő, aki valamikor iskolatársa volt apuskának.

– No, mester, – mondta apuska, – nézd meg ezeket a képeket. Tanulhatnál a fiamtól!

– Bizony tanulhatnék, – szolt nagy komolyan Álmos bácsi, – ezek a gyerekek valóságos *futuristák*. Ennyire én még nem vittem.

Andris megkérdezte:

– Mi az, hogy futurista?

– Hát a futurista festők, – magyarázta Álmos bácsi, – olyan képeket tudnak festeni,



hogyha ők maguk meg nem magyarázzák, senki a világon meg nem érti, mit ábrázol a kép

Egyszer Franciaországban kiállítás rendeztek a futurista festők. Valaki meg akarta tréfálni őket. Egy csacsinak a farkát belémártotta a festékes köcsögbe, a csacsit odaállította a festőállvány elé – a csacsi csapkodott a farkával, összevissza mázolta a vásznat, – Ezt a képet aztán az a tréfás ember beküldte a futuristák kiállítására, aláírta, hogy „Arckép” – s egy kép sem tetszett annyira, mint ez!

A gyerekek pompásan mulattak Álmos bácsi tréfás históriáján. Hanem Öcsi arcán látszott, hogy elgondolkodik. És ha Öcsi gondolkodik, abból rendszeren valami nadselű gondolat sül ki.

Amint Álmos bácsi elment, Öcsi tüstént lefoglalta a festőállványt és kijelentette, hogy régi barátját, Picurka cicát akarja lefesteni. El is kezdett krikk-krákkolni valamit, de csak azt várta, hogy egyedül maradjon Picurkával.

– Ha ló nincs, – gondolta Öcsike – jó a samár is. Ha samár nincs, jó a csicsa is. Van farka a csicsának is.

Azzal se szó, se beszéd, bemártotta a rémült Picurka farkincáját a festékes tálba, hóna alá kapta szegénykét és elkezdte a farkincájával vászonra mázolni Picurka tulajdon arcképét.



– Ezs les a legsebb kép a futurista kiállításán! – gondolta magában nagybüszkén.

Hát hiszen a kép gyönyörű is lett, az tagadhatatlan. Hogy a futuristák mit szoltak volna hozzá, azt nem tudom, mert egészen jól meglehetett ismerni, hogy macskát ábrázol. De ez nem lett volna olyan nagy baj. Sokkal nagyobb baj volt, hogy amint Öcsike befejezte a képet és kiengedte kezéből Picurkát, a megriadt cica vadul rohanni kezdett és felfordította a festékes tálát. A szép sűrű festék pedig folyt, folydogált a parketten, átitatta a szőnyeget...

Öcsike megdöbbenve állt egy helyben és azon gondolkodott:

– Vajjon mit csinálnak ilyenkor a futuristák?

... No, hogy a futuristák mit csinálnak ilyenkor, azt magam sem tudom. De, hogy a



mamájuk mit csinál, ha ugyan él az édesmamájuk, azt tudom. Épen azt, amit Öcsike anyuskája csinált.

Az efféle szomorú dolgokat nem szoktam elbeszélni, gyerekek. Nézzétek meg az utolsó képet, megtudtok abból mindent. Nem futurista kép ez, ki lehet találni, hogy mit jelent. De ha valaki mégsem értené meg és azt találná hiinni,



hogy Öcsikének megint egy skatyulya gyufa gyuladt meg a zsebében, azért kellett bepólyálni az ülőkéjét: kát annak a valakinek megsugom, hogy most szó sem volt semmiféle gyufáról. Egészen másról lehetett szó, mert Öcsike még másnap is durcásan mondogatta:

– No, sép dolog, így bálni egy futurista művéssel! Anyus nem ért a művésethez!

Elek nagyapó.

A gazdag ember álma.

Irta: *Kertész Mihály.*

A gazdag embert azért nevezték gazdagnak, mert töméntelen sok pénze, pompás palotája s nagy kiterjedésű, dúsan termő földje volt. Természetes, hogy így aztán semmiben a világon nem szenvedett hiányt. A legizletesebb falatokat ette, a legjobb italokat itta, gyönyörű ruhákat hordott és soha gyalog nem járt, csak fogaton vagy automobilon... De még a Természeten is kifogott ez a gazdag ember. Ugyanis sohasem érezte a tél dermesztő hidegét, a nyár tikkasztó hevét, az őszi esőzések kellemetlenségeit, mert ezek elől olyan vidékre szökött, ahol hire sem volt az időjárás viszontagságainak. Ha jött a forró nyár, északra költözött, őszi eső és téli hideg ellen Olasz-honba menekült s a tavaszt ott töltötte, hol legkékebb az ég, legaranyosabb a napsugár és legbársonyosabb a szellő, legillatosabb a levegő...

— Milyen boldog ez a gazdag ember! — mondogatták mindenfelé. — Mindene megvan, amit csak kíván s talán még az álma is teljeseedik.

Ámde a gazdag ember nem volt olyan boldog, mint mások hitték, sőt épen az álma körül volt a baj, mivel a gazdag embernek nem is volt álma, minthogy nem tudott aludni.

Hiába volt minden világrészben gyönyörű palotája, selymes-pelyhes ágya, sehol sem jött szemére üdítő álom. Ha nagy-nehezen el is aludt, csupán néhány percig tartott a lidérc-nyomásos álma, azután ismét felébredt s gyötrődve hanykolódott a kényelmes, süppedős ágyon. Valamikor, amikor még nem volt gazdag, jóízűen aludt, de amint meggazdagodott, nem hagyta a pénz aludni. Egyre attól remegett, hogy kirabolják, vagy megölik a pénzéért, később aztán, ha már akart sem tudott aludni s az éjszaka, mely másoknak üdülést és felfrissülést hoz, neki kint és szenvedést okozott. Rettenetesen szenvedett a gazdag ember az álmatlanság miatt, remegve gondolt a közeledő éjszakára és elkeseredetten sirta:

— Mit ér a nagy gazdagságom, ha soha egy órányi édes álmot nem élvezhetek!

Egy ilyen álmatlan éjszakán aztán gondolt valamit a gazdag ember.

Palotája mellett ugyanis rozoga viskó állott, melyben a szegény ember lakott. Ezt a szegény embert azért hívták szegénynek, mert bár egy lyukas fillér nem sok, de annyi sem volt a zsebében. Reggel nem tudta még, hogy mit fog ebédelni, délben pedig, hogy mit eszik vacsorára. Ha néha-néha egy-egy jó szívű ember meg nem könyörül rajta, bizony éhen fordult volna fel ez a szegény ember. Rongyos, foltos ruha takarta a szegény ember ványadt testét, télen nyáron mezitláb járt s a pusztta föld volt az ágya és egy maréknyi szalma a párnája. Kin és szenvedés volt ennek a szegény embernek a nappala, amikor éreznie kellett éhséget, hideget, meleget, csipős szelet, s csak akkor volt boldog, amikor eljött az este s szemére borult a mindent feledtető álom. Ilyenkor gazdag nagy urnak, fényes ruháju hercegnek, sőt királynak is álmodta magát. Igen nyugodtan és édesen aludt minden éjjel a szegény ember, s a gazdag ember amikor álmatlan éjszakáin kastélya parkjában bolyongott, irigykedve hallgatta a szegény ember jóízű horkolását.

Ama bizonyos álmatlan éjszaka után a gazdag ember magához hívatta a szegény embert.

A szegény ember el nem tudta gondolni, mit akarhat tőle a gazdag szomszéd s épen ezért kissé félénken állított be hozzá.

— Miért hivattál, uram? — kérde alázatos tisztelettel.

— Ül le nálam, szegény ember — nyájaskodott a gazdag s helyet mutatott neki maga mellett.

A szegény ember lekuporodott a székre s úgy várta a gazdag szavait.

— Hallom, — kezdte a gazdag — hogy igen rosszul meg a sorod.

— Hát bizony, — vallotta a szegény — épen nincs mivel dicsekednem. Ehezem, szomjazom, rongyosan járok, télen didergek, nyáron eltikkadok, már amint egy ilyen szegény ember szokta.

— Ó, ó, — szánakozott a gazdag — szívem mélyéből sajnállak! Már régebben figyelem a te szegénységedet és mindig is sajnáltam a szívedet, amikor látnom kellett a te nyomoruságodat. Te talán nem is tudod, milyen jó gazdagnak lenni. A gazdagság a bologság. Hagazdag vagy, jól élsz, szép lakásban lakhatsz, finom ruhákban járhatasz és — ami talán a legfontosabb — embertársaid megkülömböztetett módon tisztelnek.

— Ugy van, — bólintott a szegény ember és összefacsarodott a szíve, mert eszébe jutott, hogy szegénysége miatt mennyire megvetik az emberek, mintha a szegénység valami megbocsáthatatlan bűn és gonosztett lenne.

— No, lám, — folytatta a gazdag alattomosan mosolyogva bensejében, hogy ilyen jól indul a dolog, amit tervezett — magad is igazat adsz nekem... Pedig én igen jól tudom, hogy te derék és becsületes ember vagy, talán derakabb és becsületesebb mint azok a gazdagok, kik megvetnek szegénységedért. Épen ezért megérdemelnéd, hogy te is gazdag légy...

A szegény embernek könnyek gyűltek a szemébe erre a beszédre és végtelen hálával nézett fel a kegyes szívű, jó lelkű gazdagra.

— Hiába próbáltam bármit — panaszkoltam — nem sikerült meggazdagodnom... Azt hiszem, hogy én már ilyen szegényen fogok elpusztulni.

— No, no, — vigasztalta a gazdag. — Hiszen épen azért hívatlak, hogy segítsek rajtad valamiképen, hogy hátralevő napjaid boldogságban és megelégedettségben teljenek el... Gazdaggá akarlak tenni, szegény ember. Nekem úgy sincs senkim, akiről gondoskodnom kellene, vagyonom pedig van bőven, tehát adhatok neked is jócskán...

A szegény embernek még a lélekzete is elállott, mikor ezt a beszédet hal-

lotta s azt sem tudta, mit feleljen rá. Jó időbe került, míg szóhoz jutott.

— Hogyan háláljam meg végtelen jószágodat? — kérde s a gazdag ember kezére hajolt, hogy megcsókolja.

— Nem azért teszem, hogy hálálkodj, — válaszolt a gazdag ravaszul. — Teljesen önzetlenül cselekszem... Azaz... hogy épen ingyen ne essék, mégis volna egy szóra alig érdemes kérésem. Meg akarok tőled venni valami csekélységet...

— Ugyan mit tudnék én, a szegény ördög, neked adni? — csodálkozott a szegény ember. — Hiszen neked mindened megvan, amit csak szemed-szád kíván.

— Igaz, de mégis volna valami, amit eladhatnál nekem.

— Szólj, uram és én készséggel megteszem.

— Igazán semmi... csak arra kérenék, hogy add el nekem az álmodat.

A szegény ember értelmetlenül nézett a gazdagra.

— Hogy mondtad? Nem jól értettem, mit kívánsz.

— Az álmodat akarom megvenni. Gazdagon megfizetek érte. Világéletben nem fogod érezni a szegénység gyötrelmeit, ha eladod nekem az álmodat.

A szegény ember még mindig nem értette, miről van szó, de a gazdag oly meggyőzően kezdett most beszélni a gazdagság előnyeiről, hogy ha talán a lelkét kérte volna a szegény embernek, azt is odaadta volna cserébe. Felcsapott tehát s megkötötték a szerződést, mely szerint a szegény ember eladta álmát a gazdagnak egy zacskó csengő, csillogó aranyért...

A szerződéskötésnél az ördögöt hívta tanuul a gazdag ember, s az ördög meg is jelent s magához vette a szerződés aláírt példányát, hogy megőrizze.

A szegény ember pedig megkapta a zacskó aranyat s most már, mint dúsgazdag, boldogan sietett el, hogy beszeresse a szükséges dolgokat. Először is pompás ruhát vásárolt magának, hogy illő módon jelenhessék meg az emberek között, aztán a legelőkelőbb vendéglőbe ment, ahol — életében először — kedvére jóllakott, végül

pédig egy cinos kis házat vásárolt, melyet uri kényelemmel rendezett be magának.

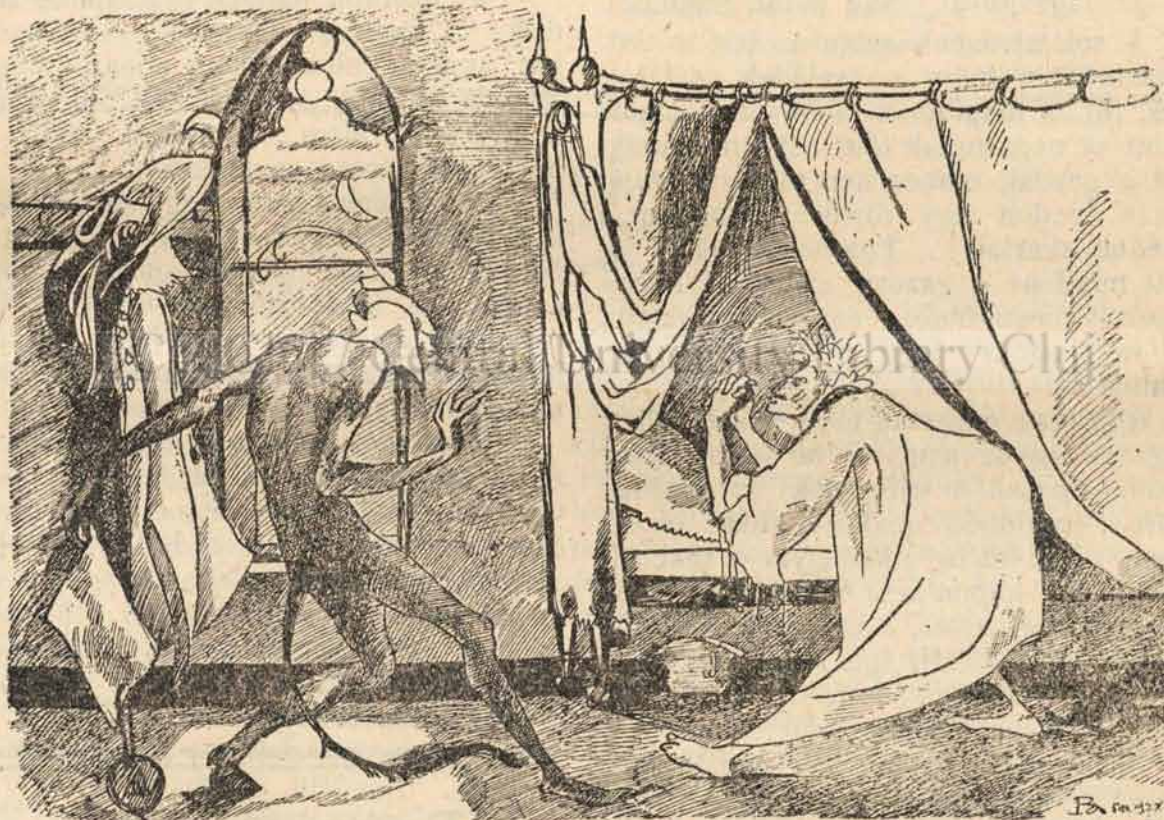
Késő este lett, mikorra mindezzel elkészült s fáradtan dőlt le a puha párnás, ruganyos ágyára, hogy kipihenje magát. Élvezettel nyújtózott végig az ágyon s boldog remegéssel várta az üdítő, frissítő álmot . . .

Azonban egyik óra a másik után telt, majd éjfél is elűtötte a városka vén toronyórája, de csak nem akart álom jönni szemére. A szokatlan dolog igen bosszantotta a meggazdagodott szegény embert és kimerülten dörmögte a sötétségbe:

— Mi az ördög lehet az oka, hogy most egyszerre nem tudok elaludni, holott máskor mindig oly jól aludtam?!

Ebben a pillanatban kénkőves világoosság támadt a szobában és megjelent az emlegetett ördög, aki csufondárosan vigyorogva mutatta fel a szerződést, melyet a gazdag emberrel kötött a szegény ember.

A gazdag-szegény ember, ki a napi foglalatosság közben egészen megelégedett a kora reggel kötött szerződésről, most egyszerre megértett mindent és rímádkodni kezdett az ördögnek:



— Csak egy órácskát engedj aludnom, mert meggebedek reggelig!

— Nem lehet, — válaszolt az ördög kérlelhetetlenül. — Te is megkaptad a zacskó aranyat, tehát neked is teljesíteni kell a szerződést!

— Legalább adj tanácsot, — könyörgött tovább a szegény ember — hogyan nyerhetem vissza az álmomat?

— Csak ha önként adja vissza a gazdag ember.

Es már el is tűnt az ördög s a szobára ismét ráborult a sötétség.

A gazdag-szegény ember tehát reménytelenül forgolódott tovább ágyában, míg a hajnal meg nem érkezett, amikor teljesen összetörve felkelt.

Azonnal a gazdag emberhez sietett s kérte, hogy csinálják vissza a vásárt. A gazdag ember azonban, ki épen másik oldalára fordult, szolgálival kikergettette a szegény embert, hogy ne zavarja édes álmában.

Búsan ment hát haza a szegény ember s a következő éjszakát is álmatlanul töltötte.

És ez így ment napról-napra. Nem érezte többé ágyának puhaságát, ruganyosságát, hanem kényelmetlenebbnek találta, mint régi szalma-vackát. Az álmatlan éjszaka csak gyötrelmet és szenvedést hozott és már előre félt és remegett, ha sötétedni kezdett. Átkozta a percet, mikor vásárt csinált a gazdag szomszédal s visszakivánta a szegénységet.

Annál jobban aludt azonban a gazdag ember. Sőt amióta a szerződést megkötötte, fel sem kelt ágyából, hanem folyton csak aludt, hogy kipótolja a sok álmatlan éjszakát. Nem is törődött többé vagyonával, gazdagságával, csak aludt, aludt...

A sok alvásnak aztán az lett a következménye, hogy a cselédek, sáfárok itt is, ott is meglopták a gazdag embert s amit el nem loptak tőle, azt elprédálták. Mert a gazdag ember nem nézett semmi után s minden úgy történt, ahogyan a cselédek akarták... Lassankint el is fogyott mindene a gazdag embernek dúsan felszerelt élesztárából, s amikor egy napon enni kért, azt a választ kapta, hogy üres a kamara.

A gazdag embernek most már el kellett adogatnia egyet s mást, ha nem akart éhezni. Apránként elfogytak az értékes butorok, csillogó ruhák, a dúsan termő földek, végül pedig a kastélyra is rákerült a sor s egy napon arra ébredt édes álmából a gazdag ember, hogy szegényebb a templom egerénél. Szolgái régen megszöktek, ruhája lerongyolódott, kastélyából kidobták, — s mindezekon felül éhezett...

Mivel azonban sehogysem tudott beletörödni a szegénységbe, egy napon beállított az egykori szegény emberhez, akit ő tett gazdaggá.

Ez az egykori szegény ember most még gazdagabb volt, mint az egykori gazdag, mert hogy aludni nem tudott, éjjel-nappal azon fáradozott, hogy gazdagságát növelje.

— Emlékszel-e még rám? — kérdezte tőle a most már szegény ember, mikor belépett hozzá.

A gazdag-szegény embernek ugyan csak kellett törnie a fejét, míg felismerte egykori jótevőjét.

— Mi hozott hozzám? — kérde aztán, mikor végre felismerte.

— Amint látod, — szolt az elszegényedett gazdag — ugyancsak rosszul megy most a sorom... Azért jöttem tehát, hogy segíts rajtam illendően, amint én is segitettem rajtad hajdan.

— Ezer örömmel, — kapott az alkalmon a gazdag ember — hiszen nem feledhetem el soha, amit érettem tettél. Igen szívesen segítek rajtad.

— Ó, ó — hálálkodott a szegény ember, — tudtam, hogy nem hiába kopogtatok ajtódon.

— Kölcsön kenyér visszajár — mondotta a gazdag ember. — Visszaadom hát, amit te adtál nekem annak idején s nem is kívánok érte cserébe többet, mint te kívántál tőlem... vagyis csak azt, hogy add vissza az álmodat.

A szegény ember nagy szegénységében rég elfeledte, hogy mit is jelent az édes álom, csak a gazdagság előnyeire emlékezett, tehát örömmel kapot a vásáron. Persze most is megjelent az ördög, hozta magával a szerződést és visszaadta az egykori szegény embernek.

Most aztán minden a régire változott. A gazdag ember újra gazdag lett, ismét volt mindene, amit szeme-szája kívánt, csak épen aludni nem tudott. Az egykori szegény ember pedig újra elszegényedett, de édesen aludt minden éjjel s ha eszébe jutott egykori gazdagsága, csak nevetett és soha sem kívánt többé cserélni a gazdag szomszédal.

Tréfás párbeszéd.

- Aluszol-e juhász?
- Nem is álmodom.
- Jártak-e itt farkasok?
- Nem is angyalok.
- Vittek-e el báránykát?
- Nem is hoztanak.
- Futottál-e utána?
- Nem is előtte.
- Ugattak-e a kutyák?
- Nem is kacagtak.
- Ettél-e ma kenyeret?
- Nem is vakarut.
- Ittál-e bort, te juhász?
- Itt állok, uram!

Rabmadárka kesergője.

Kis kalitkám ezüsből van,
Szép aranyos, csillogó a zára.
Jaj, Istenem, csak a szívem,
Szegény szívem oly nagyon ne fájna!

Kendermag az eledelem,
Cukros morzsát hintenek ebédnek.
Én Istenem, minek is az
Egy kis, szürke, csipogó verébnek!

Nem vagyok én fülemüle,
Nem vagyok én csattogó pacsirta,
Az én szívem a bánatát
Csupán csak a könnyeivel sirta.

De ha minden igaz könnyem
Fényes, kemény, igazgyönggyé lenne,
Tudom Isten, én lennék a
Gazdagoknak gazdag fejedelme!

Én Istenem, minek is van
Madár a világon,
Vagy hogy ha van, mért nem hagyják,
Hogy szabadon szálljon.

Inkább áznék, inkább fáznék,
S bármit ennén, olyan egyre menne,
Csak lakásom ne kalitka,
Hanem tágas, szabad mező lenne!

Baloghné Molnár Mária.

Tóni.

— Gyermekkor emléke. —

Irta: Megtért.

Nem tagadom, gyerekek, ép olyan kicsi, mint ti, pajkos, rakoncátlan fiu voltam. Édes jó anyámnak nem engedelmesskedtem. A kis, tehetetlen állatkákat kinoztam. Iskolás társaimat, ha tehettem, jól elpáholtam. Nem törődtem azzal, ha sirtak, sőt örültem, jól esett hallanom, mert kárörvendő voltam. Szerettem volna összes iskolás társaimat lábaim és kis ökleim alatt érezni, hogy büszkén kiáltsak föl: Ki olyan hatalmas, mint én!

Zsarnok királya akartam lenni az én szegény iskolatársaimnak. És lehettem is, mert erős voltam, mindeniknél erősebb. A kis barátok hódolva, hizelegve jöttek hozzám és én büszkén, leereszkedően szóltam hozzájuk. Akit nem szerettem, mert Isten nem teremtette daliásnak, szépnek, tetszetősnek, ütlegeltem, csufoltam, kicacagtam. Én voltam az iskola királya s a játszó-udvar ura. Ha én kacagtam, ők is kacagtak. Ha haragba borult az arcom, az ő arcuk is haragba borult.

Egyszer egy idegen fiu jött hozzánk és éppen az én osztályomba. Szelid, jó arca volt. Mintha kérdezte volna szelid tekintete: fiuk és lányok, befogadtok-e engem is magatok közé? Soha senkit sem fogok bántani. Jó pajtásotok leszek. Min-

denki rám figyelt, hogy én mit csinálok. Én néztem, tetőtől-talpig végig mértem a fiut. Nagy volt, magas volt. Hosszu, izmos karjai úgy lógtak le, mint egy gorilláé. Hirtelen végig futott kis fejemen: ha azokkal egyszer engem megölel, összeroppannok. Csontjaim jajgatni fognak. Vadállatias düh fogott el. Szerettem volna reárohanni és széttépni a jövevényt. Azt nem türhettem, hogy nálamnál erősebb is legyen az iskolában. Pedig arca és szeme szelid volt. Szinte, mint Jézusé 12 éves korában: oly bánatosan szelid. A gyerekek rám figyeltek és arcom elváltozásából, szemem nézéséből látták: hogyan kell fogadni az ujonnan jöttet. Mégis egy pillanat alatt megváltoztattuk arcunk kifejezését és örömet szerző kíváncsisággal vettük körül:

— Hogy hívják?

— Tóni. — Volt a válasz.

Hangos kacagás felelt erre és ebből megérthette, hogy mennyire nem szeretjük a nevével együtt.

— Hát Tótországbán talán nincsen kenyér, hogy ide jöttél? — kérdeztem tőle. — Nekünk van ám kenyérünk meg burgonyánk is. Neked burgonyát adunk, mert tudjuk, hogy azt te szereted. Ne búsulj, lesz részed benne, csak bird mind

megemészteni. — És ravaszul összemolyogtunk. U erre megmozdult és mi mind rémülten ugrottunk hátra, azt hittük: hatalmas karjaival közénk üt. Pedig szép csendesen csak benyult a kabátja egyik zsebébe és elővett két sült burgonyát. Az egyiket fölkinálta nekem. Én elkaptam s a következő pillanatban úgy röpittem fejéhez, hogy százfélé hullott a szegény emberek drága eledele. Mire Tóni magához tért, mi már messziről hahotáztunk kárörvendően.

Szegény Tóni hiába volt erős, mert jó is volt, gyáva is volt. Nem volt mit tegyen velünk a fürge lábuakkal szemben. Beült a padjába. Hosszu, izmos karjait végig fektette a padon, ráhajolt és elkezdett keserves fájdalommal, magába fojtott sirással sirni. Fájt neki, erősen fájt, hogy jó tettéért így fizetünk. Neki otthon édes anyja annyit beszélt Jézusról, s ő nem tudta úgy megenni valamijét, hogy meg ne ossza kis felebarátaival. De az édes anyja beszélt neki arról is, hogy Jézus mennyit tűrt s ez a Jézus most megtanította őt is fájdalommal tűrni. Egyesek megsajnálják. Mi azonban, egy néhányan, még jobban fölbátorodtunk Tóni gyávaságán, közel lopóztunk, szurkáltuk, rángattuk a kabátját, jól-jól hátba ütöttük s mindebben nagy örömünk telt.

Egyszerre fölállott, ránknézett és mi, mint valami kis csaholó agarak futottunk szét. U nem szaladt utánunk, hogy összeroppantson valamelyikünket, hanem kisírt szemmel hazafelé tartott. Erre mi erősen megijedtünk. Láttuk már a Tóni apját! Nagy, hatalmas ember és haragos tekintetű. Hirtelen összesugtunk: azt fogjuk mondani, hogy egyik sem bántotta. Misi megakart verni, de amint utána szaladt, a küszöbön orra esett és most úgy akar bosszút állani, hogy az édes apjával akarja megveretni. Persze, a Misi én voltam. Tudtam, hogy az édes apját egyenesen rám fogja küldeni. Remegve vártuk az időt, amikor a haragos bácsi belép. Eljött az is. Bizony, nem éreztem jól magamat, s az ellenkező ajtó közelségébe húzódtam.

A mély tekintetű, haragos ember erő-

sen ránk szólt: Fiaim! ki bántotta a Tóni fiamat?! — Egyszerre harminc-negyven ajak kiáltotta: én sem, én sem! — Csak én nem mertem hangra nyitni a szájamat, mert én éreztem legjobban a bűnösségemet. — Erre újra beszélni kezdett a mély tekintetű, haragos bácsi s közben közelebb jött: Arra feleljetek, ki bántotta?! Ekkor mi történt?! Egyszerre mind reám tekintettek. Talán azt várva, hogy én mit fogok szólni, vagy pedig azért, mert én voltam a legnagyobb bűnös. Én az utóbbit éreztem magamban és mintha eszemet vették volna, úgy elrohantam. Rohanásom közben úgy éreztem, hogy most, — most fog meg a mély tekintetű, haragos bácsi. Csak egy félkilóméternyi szaladás után mertem megállapodni. Rettenetesen össze voltam törve. Alig birtam állani a lábamon. Egy fához támaszkodtam. De megint a Tóni édes apját láttam felém rohanni. Összeszedtem magam, futni akartam, végre az izgalomtól összeszem és elkezdtem zokogni. Láttam a haragos embert, amint feddőleg emeli szemét rám. Láttam az áruló társaimat, amint felém fordított tekintettel rám sűtik a bélyeget: te vagy a bűnös! Láttam Tónit, amint édes apja háta mögött áll. Nem örvend, hanem fáj, hogy az ő kicsi iskola társai úgy remegnek az ő hatalmas édes apja előtt. Oda lépett jó apjához. Megcsókolta azt a kerge vaskezet és így szólt: Édes apám! Ne bántsd őket s azt a másikat se, aki elszaladt. Én utána fogok menni. Megkeresem és megmondom, hogy immár nincs mitől tartania, édes apám megbocsátott. Ezután szeressük egymást. Ne bántalmazzatok, mert én is szeretlek titeket.

Ezeket láttam én hirtelen, amint keversesen sirtam. Éreztem, hogy rajtam kívül még sok-sok erős és hatalmas ember és gyerek van s ha azok mind így bánnak társaikkal, mint én, akkor igen rossz a gyöngéknek. De hiszen nem mindenik gőgös, büszke, mint én. Ott van Tóni. U is milyen jó. Még az eledelének is felét nekem adta és én mégis mit cselekedtem? Hogy fájhatott az neki, s az is, hogy mi bosszantottuk, kinoztuk. Egyedül volt a sok ellen és mindenki rátámadt.

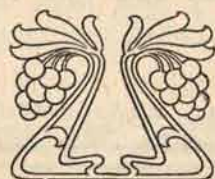
Pedig most érzem: ha mindenki ellenünk van, — milyen rossz érzés az.

Nem, nem, többé nem fogom őt sem bántani, mást sem. S ha meglátom, hogy egy gyöngébbet az erősebb kinez - védelmére kelek.

Egyszer láttam egy szegény embert, hogy megverték, mert azt mondta: nincs. Akkor nevettem, most már sajnálom. Én Istenem, milyen rossz azoknak, akiknek valamijök nincs és még verik is és ki-sufolják hozzá. Nekem van mindenem.

Erős is vagyok. Kenyerem is van, mert édes apámnak is van. Tóninak nincs kenyere, de én ezentúl szeretni fogom és adni fogok az én kenyereimből, mint ő ahogy adott a burgonyából. Én a gyöngék mellé fogok állani erős karommal. Én szeretni fogom azokat, akik jók. Oh, most már szeretnék kétszer olyan erős lenni!

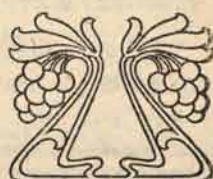
Igy beszélgettem magamban s elhátározta, hogy azonnal meg is kezdem a jó életet. Elindultam, hogy Tónitól bocsánatot kérjek.



MESEFOLYAM

A mesék megindulnak és folynak, mint folyam vize.
Elhaladnak a parti virágok mellett és tükrözik az eget.

Irta: BALÁZS FERENC.



(Folytatás.)

Másnap Hogyhiják újra találkozott a búsképű atyáival. Bizony ő most még köszönni sem mert. Ugy félfüllel kapta el csak, amit félje dobta:

— Jónapot, öcsém.

Erre bátorságot vett és fölemelte a fejét:

— Jónapot, bátyám.

Rögtön el is nevette magát. A búsképű atyái arcára most akkora mosoly volt festve, mint a szivárvány.

— Hát már nem haragszik, bátyám?

— Haragszik az ördög, öcsém.

— Hát tegnap miért haragudott, bátyám?

— Kicsiség, öcsém. Meg nem érdemes mondani.

— Tudja-e, én mit gondoltam, bátyám?

— Ugyan mit, öcsém?

— Azt, hogy reám haragszik, bátyám.

— Aztán ez bántott volna, öcsém? Hiszen nem ismersz, nem ismerlek; mi gondunk egymással?

— Az nem számít bátyám.

El nem mondom, hogy folyt tovább a szó. Elég az hozzá, hogy nem volt boldogabb ember Hogyhijáknál, aki most kibékült a búsképű atyáival.

Ilyen volt ez a Hogyhiják.

Ha valaki megkérdezte, mi öröme telik a sok kérdezősködésben, azt felelte:

Engem minden ember sorsa érdekel, mert én mindenkit szeretni akarok. Ez az egész.

*

Most Évike újra közbeszólt:

— Azt mondta a bácsi, hogy mindenkit megszeretünk, akit megismerünk. No már én ezt nem hiszem.

— Miért, Évike?

— Mert van Pistának egy rosszont barátja. Ismerem őkelmét eléggé. Még sem szeretem. Hogy lehet ez?

— Ugy, Évike, hogy a Pista barátja rossz fiú. S a rossz embereket a jó emberek nem tudják szeretni.

Eloldották a csolnakot, beleereszkedtek a mesefolyamba.

9. Mese

a pillangóról, aki minden virágot megszeretett, csak a rossz kutyatej-virágot nem.

Egy árnyékos kis kertben, árvácska virág szirmán, született egyszer egy kis pillangó. Játékos, bolondos kis pillangó. Két szeme olyan volt, mint a hajnali harmatcsepp. A szárnyára mintha csodaszép virágok nőttek volna. Talán azért is szerette a kis pillangó annyira a virágokat, mert maga is olyan volt, mint egy szárnyakat tárt virág.

— Minden virágot szeretek, — mondogatta, amint egyik virágról a másikra lebbent.

— Jónapot, kis rezedá, — köszöntötte a szagos rezedát.

— Mit álmódott, királyi rózsá? — szállt el a fehér rózsá felett.

— Mit üzent a szellő? — kérdezte az illatos violától.

A vén körtefa azt mondta egyszer a kis pillangónak:

— El nem tudom képzelni, hogy szeret-hetsz te minden virágot.

— Igen egyszerű — válaszolta a pillangó.

— Mindegyikkel megismerkedem, reászállok, beszívom a lelkét, az illatát s megszeretem. Nem tehetek egyebet, meg kell szereínem.

A vén körtefa, aki igen messze ellátott, még a kerten tul is, azt mondta:

— Kérdezd meg az ibolyától, miért olyan illatos a lelke?

A kis pillangó megkérdezte; az ibolya felelte:

— Azért olyan illatos a lelkem, mert nem vágyom nagyra, itt meghúzódok a virágágya-sok tövében és örvendek, hogy árad rám nap-fény és meleg.

— Jó kis virág vagy — vallotta meg neki a pillangó — igen szeretlek.

Most a rózsától is megkérdezte. A rózsza felelte:

— Azért olyan illatos a lelkem, mert nem bánom, ha a jó emberek, akik a virágot sze-retik, a szívük fölé tűznek.

— Te is jó virág vagy, téged is igen szeretlek.

Hanem most azt mondotta a körtefa:

— Eredj, kis pillangó, szállj ki csak a mezőre. Van ott egy virág, úgy hívják, hogy kutyatej. Szívd be annak is a lelkét és kér-dezz tőle is valamit.

A kis pillangó átszállott a kerítésen. Meg-kereste a kutyatej virágot és reászállott. Szinte leszédült, amint beszívta a lelkét:

— Téged nem szeretlek, kutyatej. Miért van olyan rossz illata a te lelkednek?

— Mert nem akarom, hogy az éhes tehe-nek, amelyek tejet adnak az embereknek, de igen sokat esznek, leharapjanak és jóllakjanak velem.

— Akkor te rossz virág vagy, kutyatej. Igaza volt a körtefának, még sem lehet min-den virágot, még a rossz virágot is, megszeretni.

*

(Jövő vasárnap másikat mesélünk.)

A hatalom eredete.

(Arab legenda.)

— Testvérem, te nagyobb vagy mint én, talán eléred azt a mosolygó granát almát, amely ott ragyog azok között a zöld lombok között. Nézd, érettségétől szinte megrepedt s úgy kínálja magát tüzes ragyogásával! Ah, mennyire sze-retrném én ezt az almát, édes testvérem. Nyulj fel érte, szakítsd le kérlek, hadd egyem meg.

Az idősebb testvér leszakította öcs-csének a granát almát s kiment a mezőre, ahol egy gazellával találkozott. Ez éppen a hegyek közül jött le, hogy borját ke-resse.

— Nem láttad a borjamat? — kérde egy arra menő oroszlántól. — Te a sik-ságon lakol s jobban ismered az utat a mezőkön mint én, aki hasadt körmeim-mel hamar kifáradok a puha talajon.

— Hagyd a borjadat, — válaszolt az oroszlán, — s készülj el, mert meg-eszlek.

Az idősebb testvér szemtanuja volt e jelenetnek s így szólítja meg az oroszlánt:

— Miért akarod megenni ezt a ga-zellát, a ki borját keresi?

— Nem hallottad, hogyan panaszkó-

dott, hogy milyen hasznavehetetlenek az ő hasadt körmei? Bizony jó lesz ezt megenni. Nézd az én talpaimat, az én karmaimat, milyen célszerűek. Valami hasznát csak kell vennem nekik?

Az ifjú ember elgondolkozott s né-zegette karjait, a melyek csontosak, erő-sek és izmosak voltak. Hát én semmi hasznát se veszem a karjaimnak?!

Mikor azután az öccse még egyszer megkérte, hogy szakítson le neki gyü-mölcsöt, így válaszolt:

— Nézd meg karjaimat. Nemde ma-gad mondtad, hogy a tieid nem érik fel a granátalmát? Jövőre tehát szolgám lesz, ha csak azt nem akarod, hogy megegyeek.

E naptól fogva az ifjabb testvér szol-gált a bátyját s a gyengeség tisztelte az erő jogát. Ez a hatalom eredete!

(Egy ismeretlen szerző kézírata után.)

H. J.

Előfizetési árak:

Egész évre . 160 lei. Fél évre . . . 80 lei.
Negyed évre 40 lei. Egy óra . . . 15 lei.

Az előfizetések a „Szabadsajtó“
Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t. Satu-
Mare (Szatmárnémeti) címre küldendők.